Leto I. - Štev. 12. Cena Cent. 50

GORIŠKI LIST

»Goriški list« izide vsako sredo in soboto zjutraj. — Uprava in uredništvo v Gorici, Corso Verdi štev. 47. Telefon štev. 292.

Gorica, dne 14. junija 1944.

Oglasi se zaračunavajo po ceniku. Bančni konto pri Cassa di Risparmio Gorica.

Črna borza

Glavna naloga, ki si jo je nadel poverjenik za pobijanje črne borze, državni komisar, SS. Fturmbanhführer Wölbing, je zagotovitev prehrane vsega prebivalstva jadranskega področja. Imel je te dni več važnih razgovorov z osebnostmi tržaškega gospodarskega življa, posebno trgovci, gospodarji javnih lokalov in voditelji transportnih podjetij. Vsebina razgovorov je obdelovala vprašanja neizprosne borbe proti črni borzi, posebno proti profesijonalnem verižništvu, ki naj bi zagotovila prebivalstvu zadostno prehrano.

Državni komisar za pobijanje črne borze je pri tej priliki povdaril, da se mora smatrati profesijonalne verižnike za protisocijalne elemente, ki škodijo prebivalstvu in da se jih zato mora prisiliti do skupnosti koristnega dela za celo dobo trajanja te vojne. Da se pa doseže zaželjeni uspeh je treba, da vse krajevne moči sodelujejo z Nemci po točnih direktivah in s tem preprečijo tem kriminalnim elementom njihovo zločinsko delo, ki jim dovoljuje, da se v petem letu vojne, brezvestno bogatijo na račun delavnega in poštenega prebivalstva.

Predpogoj za uspeh v tej borbi pa je zadostna prehrana po zakonitih cenah. Ta predpogoj pa obstoja in možnost eventuelnega zboljšanja živilskih nakazilnih mnooin je brezdvomno mogoča, ako proizvajalci in pridelovalci vestno izpolnjujejo dolžnosti oddaje na pristojna mesta. S povečavo relativnih kontrolnih organov bo udejstven predpogoj, ki, bo zagotovil za novo žetev točno izpolnitev predpisov za oddajo pridelkov. Istemu namenu služijo - nadaljuje državni komisar, tudi določitev stalnih cen in energično udejstvovanje nove gospodarske politike. V bodočnosti bo postava zelo stroga za vse, ki se pregrešijo proti določbam prehrane. »Naš cilj mora biti« - zaključuje državni komisar »privesti gospodarsko življenje in trgovsko moralo na pot normalnosti in discipline«.

Šef agrarnega urada pri Vrhovnem komisarju je dopolnil te izjave in tudi zastopnik magistrature je poročal, da so postavna sredstva za pobijanje črne borze že v splošnem pripravljena. Šef agrarnega urada je povdaril, da so predpogoji za boljšo prehrano Jadranskega področja povsem ugodni in da bi se tudi pereče vprašanje maščob dalo rešiti potom boljše discipline pridelovalcev. Državni komisar je povdaril, da morajo tudi tisti, ki so ostali doma, trgovci, obrtniki in konzumenti razumevati položaj in ubogati, kakor vojaki; zastopnik prava je poročal, da bodo vsi prestopki te stroke prišli pred posebno sodišče, ki bo sodilo strogo in naglo in bo za teöke slučaje uvedena smrtna kazen. Zastopnik gospodarske policije je pa poročal, da je vse delovanje te policije naperjeno proti profesijonalnim verižnikom, ki ogrožajo celotni sistem prehrane.

V zaključnih besedah je državni komisar, SS. Sturmbannführer Wölbing dejal, da mora vse ljudstvo sodelovati pri izvrševanju teh naredb, ki so namenjene obči koristi. Ako posameznik poseže v splošni sistem, bo z izboljšanjem poloöaja v Jadranskem področju izboljšan tudi njegov osebni položaj.

Normanski polotok - postojanka Evrope

Na drugih bojiščih le manjše vojne akcije. — Novi poizkusi izkrcevanja

Gorica, dne 13. junija. - V. R. Pretekli teden je dal vojni novo, toda že dolgo pričakovano lice. Angloameriške čete so pričele izvazijo v Evropo iz zapada. Posrečilo se jim je priti na Evropsko celino, toda plačali so ta uspeh s strašnimi žrtvami. Polotok Contentin bo za zgodovino eno največjih vojnih pokopališč. Neštevilna množica mladih Angležev in Amerikancev je pustila tam svoje življenje. Ker so angloamerikanske čete prišle v Evropo na mnogih krajih, dosedaj ni bili mogoče orisati pravo sliko položaja in ne ločiti, kateri točki bodo dali invazijci stalen pomen. Šele v zadnjih dneh je postalo razvidno, da se najvažnejše invazijske akcije omejujejo na polotok Contentin v Normandiji, dočim imajo izkrcevanja na drugih točkah le nalogo olajšati položaj teh čet, ki jim boravek na tem polotoku zagrenjuje strašna nemška reakcija. Poizkusili so se izkrcati v izlivu reke Seine. Nemci so jih sprejeli s takim ogrjem, da so vsa izkrcevalna sredstva, ladje, čolni, spiavi ali bili uničeni, ali so se morali umakniti in ni na ozemlju ostal nihče, kot le mrtvi. Pri Caen-Bayeux pa se že vršijo bitke z oklopniki. Na tej točki se je neprijatelju posrečilo zasesti nekaj ozemlja, Nemške rezerve že zavzemajo svoja mesta v obližju imenovanih krajev. Cel polotok Cherbourga je ogromno bojišče in na njem so najhujši boji. Tam ima neprijatelj veliko premoč, toda nemške čete se na to ne ozirajo in se branijo kot levi. Uničenih je bilo že nad dvesto sovražnih oklopnikov, zajetih že več tisoč ujetnikov. Težke so sovražnikove izgube, posebno med padalci. Boji so v teku in ne dovoljujejo še jasne slike položaja.

Italijanska fronta beleži večje napade Angloamerikancev vzhodno reke Tibere. Mesta Viterbo, Pescara, Chieti so prešla v roke sovražnika. Na drugih krajih te fronte pa ni večjih bitk. Sovražnik sledi zelo oprezno premikanju nemških čet, posebno ob Sabinskih hribih in na pobočju gore Gran Sasso. Nemške edinice, ki krijejo načrtno umikanje nemških čet, razdirajo pri umikanje vse, kar bi zamoglo služiti sovražniku.

Ruska fronta še miruje. Razen obsežne akcije Nemcev in Romuncev severovzhodno mesta Jassy, ki je popolnoma uspela, ni bilo važnejših dogodkov. Kakor smo pa že večkrat povdarili, se delavnost na obeh straneh omejuje na pripravljanje težkih, odločilnih bojev. Pričetek te nove faze ni več daleč - brezdvomno bodo Sovjeti hoteli izrabiti za svoj napad položaj na zapadu. Toda tudi tu bodo našli Nemce pripravljene. Evropa bo znala tudi na tem predelu svoje fronte dati svoj jasen odgovor. Pričakovanje je na nemški strani mirno in dostojanstveno, kakor je mirna reakcija na invazijo. Na severu ruske fronte se je pa pričela velika ruska ofenziva proti Kareliji. Boji so v teku in položaj ne dovoljuje še jasnih poročil s tega dela neizmerne fronte.

Med tem poostruje sovražnik svoje teroristične zračne napade. Razen več nemških mest, so pretrpela tudi mnoga italijanska mesta mnogo letalskih napadov. Med njimi - in to prvič v tej vojni (doslej je prišlo do tega le neposredni bližini mesta) - tudi Trst, ki je utrpel veliko škodo na poslopjih in je imel tudi človeške žrtve. Kakor pri vsakem terorskem napadu Angloamerikancev, so bombe zadele mnogo delavskih stanovanjskih hiš, bolnišnico, porušile eno cerkev in potopile ladjo Rdečega Križa, z dobro vidnimi znaki te mednarodne ustanove.

Umorjeni otroci, žene in starčki

»Novo vreme« prikazuje resnico srbskim anglofilom

Beograd, 12. junija. Boško Nedič, brat srbskega ministrskega predsednika govori v listu »Novo vreme« na dušo oboževalcem Anglije in ob grozovitostih angloameriških letalcev proti srbskemb civilnemu prebivalstvu in vprašuje, kdo je imel prav, ali oni, ki so vedno trdili, da angleški politiki ne poznajo nikake sentimentalnsoti, da je angleški narod suženj neke vladne klike, ki jo podpira svetovno judovstvo in prostozidarske lože, ter da se ne sme pričakovati s te strani nič dobrga, ali pa oni, ki so slepi in gluhi in nesposobni, da bi spoznali splošni položaj.

Polovica takšnih angleških prijateljev piše Nedič, bi morala poginiti, da bi se spoznala kruta resnica. Dnevno se vrstijo zgovorni dokazi te zmote, v katero je bil uspavan v teku let srbski narod, ki pa je sedaj uvidel, kam so ga zapeljali. Cena tega spoznanja pa je draga: uničena mesta, požgane vasi, umorjeni otroci, žene in starčki, vse to so dokazi angleškega prijateljstva. Ali bo mrtvaški duh mrtvih bratov, sestra, staršev in otrok končno iztreznil režiserje srbske tragedije? vprašuje Nedič. Srbski narod ne bo sprejel nikoli svoje svobode iz rok svojih morilcev, temveč zahteva osveto in pravično kazen.

Nova vlada v Iraku

Carigrad, 12. jun. Po odstopu dosedanjega iraškega ministrskeda predsednika Nuri es Saida, ki je zaradi svoje brezpogojne poslušnosti Angležem spravil svojo deželo v sužnost, je prejšnji predsednik parlamenta, Hamdi Al Badšadži, ki je bil večkrat minister, sestavil novo vlado, Zunanji minister je Arša Omary, dosedanji bagdadski župan. Po poklicu je inženjer. Notranji minister je Mustafa Omary. vojni minister pa Tahsin Ali. Ostali člani iraške vlade so bili že v prejšnjih vladah.

Zadolžitev Zedinjenih držav

Ženeva, 12. jun. „New Chronicle" poroča, da so vojni stroški Zedinjenih držav tako fantastično visoki, da je moral ameriški parlament dvigniti mejo javnih dolgov na 240 milijard dolarjev.

Židovska predrznost

Stockholm, 12. junija,. Po poročilu "Timesa" so pod vodstvom židovskega podžupana Austerja demonstrirali židovski člani jeruzalemskega mestnega sveta proti arabskemu vrhovnemu županu Mustafi Khalidi. Očitali so mu, da se je udeležil zborovanja arabskih županov v Palestini, ki je sprejelo sklepe, ki so sovražni naseljevanju židov v Palestini. Pod londonskim pokroviteljstvom postaja židovska predrznost že tako velika, da zamerijo Arabcem, ako samo v svojih sklepih izražajo željo, da bi bili gospodarji v lastni deželi.

Gospodarske vesti iz Hrvatske

Hrvatski finančni minister je bil z zakonsko odredbo pooblašečen, da lahko dovoljuje ustanovitev carine prostih skladišč.

Kmet in delavec

„Kmet je kralj na svoji kmetiji!" Te besede je zapisal slovenski pisatelj doktor Ivan Tavčar v svoji izredno lepi povesti „Cvetje v jeseni", katere dejanje se godi v Poljanski dolini, prav blizu Goriške, oziroma Vipave in Idrije. Pisatelj je hotel s temi besedami povedati, da je pravi kmet neodvisen od slehernega, ker razpolaga z najbolj dragocenim in edino resničnim kapitalom - saj dandanes vemo, da je na primer zlato le utvara - namreč z zemljo in predvsem z lastnim delom. Ako ima kmet zemljo in svoje zdrave roke, potem se mu ni treba bati ničesar. To je smisel pisateljevih besed.

Tako je bilo včasih, dandanes pa je žal drugače. Že pred to vojno se je naš kmet znašel v izredni stiski. Bilo je to povsod: trpel je kmet na Goriškem, trpel na ozemlju, ki spada sedaj pod Ljubljansko pokrajino, trpel v drugih slovenskih pokrajinah in končno ni trpel samo slovenski kmet, trpel je sleherni kmet na vsem svetu. Njegovega trpljenja prvi vzrok je bil v tem, ker je nastala med cenami poljedelskih pridelkov in industrijskih tako velika razlika, da poljedelec ni mogel več vzdržati. V letih takozvane „gospodarske krize" je napisal neki otrok v slovenske časopise preprosto, toda jasno resnico o tej „gospodarski krizi": „Kar kmet kupi, mora drago plačati, kar proda, proda pod ceno!"

Ta otrok je zadel žebelj na glavo: pravi in edino resnično življensko važen producent, namreč poljedelec, ta je bil zadet. Ni mogel prodati svojega žita, svojega krompirja, fižola, sadja, zlasti ni mogel prodati svoje živine in svojega lesa, razen, če mu niso razni barantači ponudili smešno nizke cene za to blago. Goriški kmet se bridko spominja tistih časov v letih okoli 1930 do približno 1934.

V čem je bil tedaj vzrok tedanje svetovne gospodarske krize, ki je tako uničila našega kmeta, da sploh ni mogel prodati svojih - pridelkov, na drugi strani pa je zopet delavstvo in celo nameščenstvo stradalo? Na eni strani je bilo torej dovolj živil, ki jih kmet ni mogel prodati, na drugi strani pa so ljudje željno čakali nanje, - pa jih niso mogli kupiti, ker niso imeli nekaj cunj, ki jim pravimo - *denar*.

Znano je dejstvo, da svetovno gospodarstvo ni organizirano in zato nastajajo take krize, ki so vsakemu otroku neumljive. Človeštva na zemlji ni nikoli preveč in človek si

zna vedno pomagati. Naša zemlja bi preredila še nekaj milijard več ljudi, kakor jih ima sedaj (okoli 2100 milijonov), toda vseh naših prejšnjih stisk in zadreg smo ljudje sami krivi, ne Bog in ne narava. Toda sedanje denarno gospodarstvo je tako urejeno, da so se denarja - ki ne sme biti nikoli kapital, temveč le pomožno izmenjevalno sredstvo - polastili ljudje, ki pri proizvodnji ne sodelujejo, temveč le barantajo. Znoj malega človeka je bil naložen v raznih bankah in kar je najhujše, naložen je bil v bankah ljudi, ki so sovražniki vsakega naroda, razen lastnega, namreč židov. Če premislimo sedaj razvoj dogodkov od l. 1930. pa do danes, sedaj šele moremo razumeti skrajne napore Nemčije in drugih narodov, da se rešijo te židovske denarne plutokracije (denarnega plemstva).

Ako kmet ni mogel prodati, delavec pa ne kupiti hrane, sta seveda propadala oba, zakaj vmesni člen, denar, je manjkal. Kmet je prenehal biti kralj na svoji kmetiji, saj še za so in za tobak ni imel, delavec pa je moral prosjačiti - ne za miloščino, temveč za delo! Pomislite, ako kmet ne more iti z veseljem na polje, ker že naprej ve, da mu še tako obilna letina ne bo hasnila, ako gre delavec z najglobjim ponižanjem prosit, naj mu dovolijo, da sme zopet imeti žulje na rokah, ali ni to popolna slika prave gospodarske stiske!

Danes je zaradi vojne stvar seveda nekoliko spremenjena. Kmet more prodati vse, kar je pridelal, delavec je zaželjen skoraj v vsakem poklicu. Vendar se moramo pripraviti za leta po vojni. Moramo misliti na to, kako bomo uredili, da bo naš kmet s ponosom gledal na svoje polje in bo resnično sam v malem kralj svoje kmetije, neodvisen od raznih obrestnih računov po bančnih pisarnah in da bo sleherni naš delavec vedno sproti dobil možnosti zaposlitve. Moramo torej že sedaj misliti na dobro organizirano, dirigirano gospodarstvo po vojni, tako, da ne bo preglobokih prepadov med kmeti, delavci in nameščenci in da bodo izločeni vsi, ki so v prejšnjih časih zadrževali gibanje pomožnega sredstva, potrebnega pri proizvodnji, namreč denarja. *-lr.*

Turška nevtralnost

Turška glasila so odločno zavrnila pisanje nekaterih angleških časopisov, ki so se začeli zaletavati v Turčijo, češ da noče potegniti z zavezniki in noče ob njihovi strani vstopiti v vojno. Dejali so celo, da bi bilo treba Turčijo zaradi tega kaznovati. Turški časnikarji pravijo, da Turčija ni bila kriva vojne niti kriva propada raznih držav, da pa ima kot samostojna država pač pravico, da brani le sebe in sama nastopi z orožjem takrat, kadar bo videla, da gre za njene življenjske koristi.

Odstop Viktorja Emanuela

„Italijanski kralj" Viktor Emanuel je takoj po zavzetju Rima po zavezniški vojski odstopil in prepustil prestol svojemu sinu prestolonasledniku Umbertu. Sedaj je treba pričakovati, da se bo preosnovala tudi Badoglieva vlada v smislu napovedi britanskega ministrskega predsednika Churchilla, ki je že pred tremi meseci govoril, da se bodo italijanske notranje zadeve razčistile šele tedaj, ko bo zavzet Rim kot naravni sedež italijanske vlade.

Vatikan zastražen

Okrog vatikanske države je bila poostrena straža z obeh strani, z vatikanske in anglosaške. Pretrgana je vsaka zveza med mestom Rimom in Vatikanom. Vsi diplomatski predstavniki držav, ki so v vojnem stanju z zavezniki, pa so doslej bivali zunaj vatikanskaga mesta, so se takoj po vdoru anglosaških sil preselil v Vatikan in bodo svoje diplomatske posle opravljali še naprej. Med drugimi se je v Vatikansko mesto preselil tudi nemški veleposl. Weizsäcker.

Poenostavljena vezava knjig v Nemčiji

Pooblaščenec za predelavo papirja pri ministrstvu ze oboroževanje in vojno produkcijo je izdal naredbo, ki urejuje vezavo knjig. Naredba določa, kakšne knjige je dopustno delati in predpisuje za posamezne vrste knjig način vezave .Predpisano je tudi, kako je treba pole tiskati, da je vezava olajšana. Prilaganje prospektov in reklamnega materijala ni dopustno. Naredba stopi 15 t. m. v veljavo.

Letošnji dopusti v Nemčiji

Generalni pooblaščenec za delo je za letošnje leto izdal enake predpise glede dopustov, kakor so bili izdani že lani. V javni službi je dopust načelno omejen na 14 dni. Tudi v zasebnem gospodarstvu sme znašati dopust za leto 1944, načelno največ 14 delovnih dni, le za uslužbence, ki so rojeni pred 1. aprilom 1895 sme znašati največ 20 dni. Gornje omejitve se ne nanašajo na dopust mladostnih delavcev in odpuščenih vojakov. Samo delavci, ki so z delom posebno obremenjeni in potrebni odpočitka, lahko dobe daljši dopust, in sicer največ 21 dni, pred 1. aprilom 1895 rojeni pa največ 28 dni. Delavci, ki so bili v vojni hudo poškodovani, in žene z materinskim križcem dobe dodaten dopust 3 dni.

Madžarski izvoz pšenice

Po podatkih, ki jih objavlja letno poročilo Madžarske narodne banke se je lani madžarski agrarni izvoz po vrednosti dvignil le za 9 %, kar je malo glede na povišanje cen v trgovini na debelo za agrarne proizvode dvignil od 152 v decembru 1942 na 223 v decembru 1943. Razmeroma majhen dvig vrednosti izvoza živalskih proizvodov, nasprotno pa se je vrednost izvoza rastlinskih proizvodov lani dvignila za 51 %. To je naravna posledica lanske dobre letine žita, ki je Madžarski omogočila, da je po treh letih zopet nastopila na evropskem trgu z znatnim izvozom pšenice. Madžarske pšenice je lani šlo največ v Nemčijo in Italijo, del izvoza pa je našel pot tudi v Švico in Finsko.

Pozor! Katere so tvoje glavne dolžnosti v slučaju alarma?
Pasant: Po NAJKRAJŠI poti v NAJBLIŽJE zaklonišče.

PROGRAM IN DEJSTVA

Gorica, dne 13. junija.

Pred nekaj dnevi smo v kratkih vrsticah objavili naš program. Jasno in odkrito smo povedali, kakšne so naše želje in kaj vemo, da po pravici smemo zahtevati od časa in ljudi. Temu programu nimamo česa dodati, vendar pa moramo navesti ekaj dejstev, ki nam težijo dušo in katerih pekoča krivičnost mora služiti v oporo našim zahtevam in željam. Že od nekdaj se je razpasla navada, da se nas Slovence istoveti s komunisti, ves naš narod je le komunistična tolpa, vsi smo prekucuhi, revolucijonarci i. t. d. Čas je in prilika, da zakričimo v svet, *da to ni res!* Zato bi bistremu opazovalcu ne bilo treba nikakih dokazov - za pametnega in nepristranskega človeka je dovolj le logika v opazovanju tega vprašanja. Kje je kdo, ki more trditi, da ni naše ljudstvo verno? Kje je najde še ljudstvo, kakor naše, ki usmerja vse svoje življenje po verskih smernicah in sledi tako božji zapovedi in besedi? Kateri sloj tvori jedro našega naroda? Ni li kmet, bolj ali manj premožen kmet, ki predstavlja večinsko to našo rajo? More torej človek, ki mu je krščanski nauk evangelij življenja in ki v svoji duši hrani največje verske zaklade imeti kaj skupnega z Marksovim historičnim materializmom, z zanikovalci vsakega višjega bitja, s posmehovalci vsake duševnosti? More kmet, bajtar ali gruntar videti v komunizmu kaj vzvišenega, nekaj kar bi moglo prinesti v bližnji ali daljni prihodnjosti tudi najmanjše zboljšanje njegovega položaja? Ali more kdo misliti kmeta, našega kmeta, ki naj kateri si bodi politični ideji na ljubo žrtvuje svojo bodočo neodvisnost, pa naj si bo ta revna ali pa neodvisnost bogataša? Malo pozna našega kmeta, kdor more trditi kaj takšnega. Mi Slovenci odklanjamo komunizem, ker ne more nikako odgovarjati nobenemu naših stremljenj. Naše vere ne damo, naše neodvisnosti ne damo - prirojena nam je v duši, odmev daljne vzgoje. Ako se je v našem ljudstvu tu pa tam pojavilo razpoloženje, ki bi dalo sklepati na nasprotno, je treba temu iskati vzroka drugje - v hrepenenju po pravici, v odporu proti nepravičnosti. *V tem ni komunizma.* Rekli bi lahko celo, da niti v večini naših v gozdovih ni komunizma - komunizem je v zaslepljevalcih, ki so se poslužili vsakega - *povdarjamo, vsakega sredstva,* da pridobijo in kompromitirajo naše ljudstvo in mu zaprejo vsako pot nazaj. Komunizem pa je vsem neznan. Poznajo ga le oni, ki z najgroznejšim cinizmom žrtvujejo naše ljudstvo krvoločnemu maliku Stalina - toda ti so za naš narod bastardi, ako so Slovenci brezvestneži, ako so tujci. Njihov največji zločin niso opustošenja in niti moritve - najstrašnejše njihovo dejanje je zastrupljenje narodne duše, je varanje tega ljudstva, ki bi v zmagi sami teh internacionalnih lopovov, moralo zabeležiti največje razočaranje v porazu pa grenko usodo sokrivcev. V slovenskem narodu ni komunizma, niti v tistih slojih, ki so naraven sedež teh usodnih idej. Zato nam je naziv „komunisti" žalitev, ki jo zavračamo z vso silo naše duše. Slovenci smo eno in komunisti so drugo - ako je kdo slovenskega rodu med komunisti, za nas ni več Slovenec. Zunanje manifestacije našega narodnega življenja ne vsebujejo komunističnega strupa in želimo, da se to vzame na znanje. Dovolj je naš narod pretrpel zaradi komunizma dovolj so rane, ki še krvavijo in bodo še krvavele - dovolj je kar nam zadaje komunizem sam!

Čim bo našemu narodu dana možnost dostojnega in pravičnega narodnega življenja, čim bo med nami zopet vzplapolala baklja naše narodne kulture, bo komunizem moral izginiti iz teh krajev, ker ne spada med nas. Zato smo v programu dejali, da zahtevamo svoje pravice — to je edini orožje, ki bo strlo sleherni pojav internacionalističnega tolovajstva v naši deželi! Slovenec ni komunist in komunist ni Slovenec! - Kk

Srbija je danes duhovno in vojaško zedinjena

Beograd, 6. Naraščajoči neusmiljeni boj proti komunističnem tolpam smatra srbsko ljudstvo za svojo glavno nalogo tudi med pričetkom angloameriškega invazijskega poizkusa. V zmagah, ki so jih izvojevale srbske čete prostovoljskega zbora in ostale oborožene edinice proti tolpam Josipa Broza, leži doprinos tega naroda v boju proti skupnemu evropskemu sovražniku. Odločilni politični krogi v Beogradu opozarjajo, da sta Moskva in London namenila komunistični tolovajski organizaciji važno vlogo ob pričetku invazije in da si je «maršal» Josip Broz-Tito to uro pač drugače predstavljal ter si najbrž ni mislil, da bo na begu iz svojega zahodnobosanskega glavnega stana.

S precejšno škodoželjnostjo pripominjajo, da bo moral iz Londona v smeri proti Balkanu poslani in s sestavo jugoslovanske navidezne vlade poverjeni bivši hrvaški ban Ivan Šubašič zaenkrat z vsemi nerešenimi akti «jugoslovanske krize» počakati toliko časa, da si bo Tito našel novo skrivališče.

Vkljub temu vedo v Srbiji prav dobro, da uničenja te komunistične tolovajske nadloge ni mogoče prepustiti zgolj velikonemški vojski in njenim zaveznikom, temveč da je treba pri tem tudi dejansko pomagati. Tozadevno ne delajo nikake razlike med Josipom Brozom in Ivanom Šubašičem. „Novo Vreme" pripominja:

„Na to kombinacijo bomo odgovorili tako, kot nas uči zgodovina. Napoleon je bil katalizator nemške narodne enotnosti. Turška nevarnost je strnila srbski narod in sodelovanje Šubašič-Broz bo najsigurnejši porok za srbsko narodno enotnost.. Beograjska „Obnova" pise:

„Megla sovražnikov se dviga, sedemtedenski boji srbskih oboroženih oddelkov proti tolpam Josipa Broza so tozadevno delovali zelo osvežujoče Obnašanje zaledja — in sicer tako ogroženih vasi in mest kot tudi oddaljenih pokrajin — je tvorilo eno samo prijetno presenečenje. Danes sta bojišče in domovina v Srbij duhovna skupnost, ki postaja vedno močnejši faktor za izgraditev prave bodočnosti srbskega naroda.

Posvetovanja ameniških genenalov v London

Ženeva, 12. jun. Iz glavenega stana zavezniških ekspedicijskih sil objavljaja uradno, da so dospeli na posvetovanja v London general Marshall, admiral King in general Arnold.

Nov obraz komunistov

Partizani v Cerkniškem kotu so dobili ukaz, da se ne pozdravlja več z dvignjeno pestjo ampak da pozdravijajo s salutiranjem. Priporočilo se jim je tudi z „višje komande", da ne nosijo več peterokrakih zvezd, temveč jugoslovanske in po možnosti angleške in ameriške kokarde.

Za nas Slovence je to nov dokaz, da je komunistična O. F. pripravljena vedno in ob vsakem času spremeniti svoj obraz samo, da lažje slepi ljudstvo. Kdor O. F. totalno pozna, ta ji ne bo verjel pa če si dajo vsi partizani na triglavke križ in okoli vratu svetinice. Mi komunistov ne moramo, pa naj pridejo pod katerikoli zastavo!

Spletke ameriškega imperijalizma

Stockolm, 12. jun. Angležke in ameriške čete se povsod, kjer koli stopijo na tuja tla, izkažejo kot pripravljalci brezobzirnega izkoriščanja ter brezmejnega zatiranja. Tipičen primer za to je Severna Afrika, ki je postala pozorišče angloameriškega gospodarskega imperializma in židovskih spletk. Po isti taktiki nameravajo postopati v Franciji.

Tako javlja Reuter, da se razgovori, ki jih ima sedaj de Gaulle v Londonu s Churchillom, ne tičejo vprašanj uprave francoskih področij po "osvoboditvi„, ker ga bodo upravljale angloameriške čete, temveč predvsem finančnih zadev. Reuterjevo poročilo pravi, da so ta vprašanja bolj kot vsa druga posvetovanja z de Gaullom, "postala v tej važni točki vojne nujno potrebna„.

Finančni razgovori med Churchillom in de Gaullom so potrebni zato, ker so Američani dali natisniti mnogo francoskih novčanic, ki so jih izročili britanskim in ameriškim okupacijskim četam. To je ena izmed prevar, katerimi bo ameriški gospodarski imperializem dosegel, da bodo morali Francozi plačevati invazijske stroške.

De Gaullova agencija AFI pripominja s skrbjo, da se je treba vprašati, kake težke posledice bodo nastale zaradi tega, ker krožijo pri izkrcanih edinicah v Franciji novčanice, izdane brez pooblastila ali garancije s francoske strani. Za te razumljive pomisleke pa ima Reuter le hladnokrvno pripompo, da je pač "neizogibno, da se bo nekoč pokazala gotova inflacijska tedenca„.

Atentat na Umberta

Stockholm, 12. jun. „United Presse" poroča iz Rima, da je neznanec oddal na „prestolonaslednika" Umberta o priliki nekega zborovanja več revolverskih strelov, ki pa so zgrešili cilj.

O storilcu, ki pripada verjetno boljševiškim krogom, katerim je izdajalska Savojska rodbina odprla vrata v Italijo, za kar dobiva sedaj svoje plačilo, manjka sled.

Uničevanje boljševiških tolp na Balkanu

Berlin, 12. jun. Uničevanje boljševiških tolp na bosanskem področju dobro napreduje. V neprehodnem gorovju planine Kozare, ki je okrog 1800 m visoka, je bila razbita tolovajska skupina, ki je izgubila okrog 300 mrtvih, mnogo ujetnikov ter svoje zaloge orožja in živil. Pri naknadnem čiščenju in pri zasledovalnih bojih na zapadu osrednje Bosne, ki jo omejujeta reki Vrbas in Una, na jugu pa Dinarske planine, so izgubile tolpe nad 3000 padlih.

Berlin, 12. jun. V Angliji je bila pisemska cenzura z 8. junijem poostrena. Vsa pošta že v boj poslanih čet podvržena strogemu pregledu.

VESTI IZ GORICE IN DEŽELE

BISERNOMAŠNIŠKO SLAVJE

V ŠTANDREŽU PRI GORICI

Redke so župnije, ki bi si lahko privoščile praznik, kot smo ga obhajali v Štandrežu v sredo 7. t. m. Naš bivši g. župnik Josip Kosovel, starosta goriške duhovščine, je praznoval 60 letnico svojega mašniškega posvečenja. V svoji skromnosti se je sicer nadejal, da bo ta dan šel mimo vseh neopaženo, toda ni imel sreče: ljubeča srca njegovih župljanov so budno čula in bi si za cel svet ne pustila ugrabiti tako lepe prilike, da še enkrat izkažejo svojemu staremu župniku vso svojo ljubezen in hvaležnost. In res so se to pot Štandrežci postavili kot malokdaj! Že par dni pred praznikom je veselo vrelo med mladino, ki je hitela nabirat zelenje, plela vence in zelo okusno okrasila lepo župno cerkev, ki se je kar vsa pomladila v zelenju in v cvetju. V sredo samo pa so Štandrežci pustili počivati svoje vsakdanje delo in si »vzeli praznik« cel dan. Ob 8,30 zjutraj je prišel g. biseromašnik, obdan od svojih prijateljev, v cerkev, da se Bogu zahvali s sveto mašo za tako veliko milost. Pri cerkvenih vratih so ga v imenu cele župnije sprejele tri belooblečene deklice: Sonja mu je pogumno deklamirala lepo pesem, ki je g. župnika ganila do solz, Adelina mu je poklonila lep duhovni šopek, Jožica pa prekrasen šopek iz belih nageljnov. Med sv. mašo je prav ubrano prepeval požrtvovalni cerkveni pevski zbor pod vodstvom dolgoletnega vnetega organista Franca Lupina. Slavnostni govor je biseromašniku stkal njegov stari prijatelj Msg. Ignacij Valentinčič, stolni kanonik, ki nam je s toplimi besedami povedal, kako moramo biti hvaležni troedinemu Bogu, ker nam je dal duhovnika - biseromašnika. Popoldne pri blagoslovu smo se res Bogu prav posebno zahvalili, ko smo skupaj z g. biseromašnikom prav iz srca zapeli zahvalno pesem. G. biseromašnik je bil globoko ganjen in presenečen nad vsem, kar so mu nekdanji župljani pripravili in poklonili. Skoraj malce hud je bil, češ »preveč je vse to, moji živci tega ne prenesejo«. Pa so le prenesli in je bil nazadnje tudi on vesel. Tri stvari so ga zlasti ganile in razveselile: brzojavka od samega svetega očeta iz Vatikana, ki mu podeljuje prav poseben apostolski blagoslov in želi obilnih milosti in dobrot božjih - prisrčno pismo prevz. g. nadškofa, ki mu tudi čestita in izraža vse svoje očetovsko veselje, ker je učakal tako lep dan in krasna pesem prigodnica, ki mu jo je iz Vidma poslal njegov bivši učenec, naš štandreški rojak, dr. Andrej Budal.

Naš slavljenec se je brez dvoma ta dan spominjal svojega preteklega življenja, kakor popotnik, ki je prehodil dolgo in naporno pot in se nazadnje ustavi in preudari, kot vse je hodil in taval. Dolgo in naporno življenje je imel tudi naš biseromašnik. Rodil se je v prijazni vipavski vasici Selo pri Batujah 23.11.1858. Vse svoje študije, gimnazijske in bogoslovne, je dovršil v Gorici, kjer je bil 7.6.1884. posvečen v duhovnika. Služboval je najprej pet let kot kaplan v Devinu, potem je tri leta kaplanoval v Kamnjah na Vipavskem, nato je bil tri leta župnik v svoji rodni fari v Batujah in odtam je prišel v Štandrež, kjer je ostal 46 let do leta 1942., ko je stopil v pokoj. Njegovo življenje je bilo trnjevo sicer a bogato in plodovito. Posebno štandreška fara mu mora biti vedno hvaležna; njej je daroval vse svoje najboljše moči. Ko je prišel semkaj, je bil Štandrež neznaten kraj, ki se svoje poštene cerkve ni imel. Prvo cerkev je postavil l. 1901. ravno naš biseromašnik. Vojna vihra jo je sicer porušila, toda po vojni je spet vstala še lepša in veličastnejša.

Sedaj uživa g. biseromašnik svoj pokoj v štandreški župniji. Vkljub visoki starosti 86 let se je ohranil mladeniško svežega. Vsak dan mašuje, vsak dan opravi svoj običajni enourni sprehod, drugače pa preždi doma v molitvi, premišljevanju in v spominih. Zelo rad se spominja prejšnjih dni in umrlih prijateljev, pesnika Šimna, drja. Antona Gregorčiča, ki je hotel počivati na štandreškem pokopališču blizu svojega prijatelja, nadškofa Sedeja, ki jo je še kot škof rad primahal k njemu na posete. Ob teh spominih se mu stori bridko pri srcu, češ sam sem ostal od vseh teh. Ko ga človek vpraša, kako je mogel toliko prestati in se ohraniti tako korajšnega, pa pokaže s prstom proti nebesom in pravi: »Sva v dveh! Kar nisem sam mogel, mi je pomagal pa Oni tam gori!« Tako se vdano in mirno pripravljam na oni trenutek, ko bo stopil kot dobri in zvesti hlapec pred svojega Gospodarja, da prejme iz Njegovih rok večno plačilo. Mi mu želimo, da bi ta trenutek ne prišel še tako kmalu, da bi še nekaj časa preživel med nami, vsaj toliko, da bi lahko doživel, kako bodo njegovemu narodu, ki ga je tako prisrčno ljubil, napočili boljši in srečnejši časi.

Prečastitemu gosp. župniku JOSIPU KOSOVELU
ob 60 letnici mašniškega posvečenja.

Svečenikovo življenje

Življenjepis je lep in jedrnat:
skoraj stoletje plodnega življenja.
Duh svečenikov je še vedno mlad;
zavzeta gleda ga njegova srenja.

Nad pol stoletja srenjo je učil:
vse dni to ni bilo prav lahko delo;
a učenik je bil potrpežljiv
in marsikaj se je le duš prejelo.

V težavah - svečenik to rad prizna -
nikoli izostala mu pomoč ni;
bremena sta nosila vselej dva:
on; kar je mogel; drugo - Vsemogočni.

Še danes rad iztegne prst navpik
in se tolaži: »Če te On je z mano;
najzanesljivejši moj Pomočnik;
bo prav gotovo vse lepo prestano.«

Nebeški Oče; dvajset tisoč maš
in čez Ti daroval je pred oltarji;
in Ti jih vse zapisane imaš;
da nagradiš ga v svoji večni zarji.

Med nami dolgo bivati mu daj;
dobrote Tvoje naj bo živa priča;
naj prst njegov nam kaže k Tebi v raj;
da tudi srenja se po njem - zveliča.

Dr. Andrej Budal

OBNOVITEV GORIŠKEGA KOMORNEGA TRIA.

Svoje koncertno delovanje bo poživil goriški trio, v katerem bodo sodelovali goslač Jožef Bradaschia, violončelist Gino Rizzatti, pri klavirju Darbi. V načrtu je tudi ustanovitev komornega kvinteta in se bosta že omenjenim priključila. E. Lucarini (viola) in Guido Bombi (kontrabas).

V BARU OKRADENA ŠTUDENTKA

18 letna dijakinja Adriana Fantoni iz Vidma je prišla po opravkih v Gorico. Ustavila se je v nekem baru in pustila na pručiči svoje stvari. Med njimi so bile tudi neke kozmetične potreščine in okoli 600 lir. Ko je hotela oditi, je ugotovila, da ji je izginil denar in še nekateri drugi predmeti. Oškodovana je za 1500 lir.

POZOR!

Zavedajte se, da če v devetindevetdesetih primerih morda ne bo dejanskega napada sovražnih letal, se enkrat lahko zgodi, da bo zares. Zato ne izzivajte usode in držite se danih navodil! Predvsem takoj po danem znaku alarma v zaklonišče!

Vpitje, sprehajanje, prerivanje, neumestne šale ne spadajo v zaklonišče.

Sporočilo

Mnogi se obračajo na prefekturo kjer iščejo nakazila za stanovanja.

Sporočamo, da prefektura ne more odgovarjati na take prošnje, ki naj se naslovijo na magistrat, ki edini sprejema prijave delno ali pa sploh nezasednih prostorov in ki vodi tozadevno razvidnico.

VSAK DAN NEZGODE

Šestletni Aldo Komavli iz Gradišča ob Soči je našel izstrelek, ki je eksplodiral. Deček ima rane po obeh nogah. 56 lena kmetica Marija Prinčič iz Brestja si je pri padcu zlomila levico. 23 letna gospodinja Stanislava Simonič iz Šempetra si je pri padcu s kolesa zlomila desno podlahtnico. 18 letni delavec Donat Devetak iz Gabrija je doživel slično nezgodo. Pri padcu s kolesa se je pobil po desnem kolenu. Z zlomljeno levico je obležal pri padcu 7 letni učenec Umbert Predorutti iz Gorice. Ponesrečenci se zdravijo v goriški bolnišnici.

CENA TESTENINAM

Po odredbi komisarja za cene velja za občine Trst, Videm, Gorica, Pulj in Reka ter za manjše občine, kjer se izdelujejo testenine, kilogram testenin z 80 od sto moke 3.80 lir. Cena metrskemu stotu je določena na 350.65 lir za metrski stot.

„Goriški list“ v vsako našo družino!

Tridnevnica za praznik Srca Jezusovega

Za goriške Slovance bo v cerkvi sv. Ivana kot vsako leto tridnevnica v čest Srcu Jezusovemu. Letos bo še posebno slovesna, ker se obhaja 100 letnica ustanovitve Apostolstva molitve in 20 letnica odkar ga imamo v Gorici. V četrtek, petek, soboto 15—17 junija zjutraj ob 6 uri pridiga s sv. mašo, zvečer ob 8 uri pridiga z blagoslovom. V nedeljo 18 junija ob 8 uri zvečer sklep. Vsi toplo vabljeni.

Vodstvo Apostolstva molitve.

Loterijska igra

Županstvo Gorica sporoča:

Vsled sedanjega izrednega stanja sporočamo, da se javna loterijska igra (tombola), ki se je vršila vsako leto dne 29, junila na dan sv. Petra in Pavla v korist zavoda „ODONE LENASSI“, se to leto ne bo vršila.

Župan: Coronini

IZJAVA

Župnik Alojzij Makuc z Marijinega Celja nad Kanalom izjavlja, de na njegovo župnišče ni nihče vrgel nobene bombe, da župnišče ni nič zgorelo in na on ni nikdar spal v kleti.

Vest o napadu nanj in na župnišče je torej izmišljena.

Op. ur. Našo tozadevno notico smo posneli po drugih časopisih, ki so bili torej tudi misiificirani.

500 LIR ZA KG ČEŠENJ

Precej drago je morala plačati kilogram češenj Katarina Remec iz Carduccijeve ulice. Šla je v mestno tržnico kupovat češnje. Ko je kupila kilogram tega žlahtnega sadu in ga plačala, je šla še po nekih opravkih na Verdijev Korzo. Spotoma pa je opazila, da ji je verjetno med nakupom češenj izginilo iz denarnice 500 lir.

Pritožbe zaradi cen

Pokrajinski urad za nadzorstvo cen javlja:

Kadar se čuti konsument prizadetega z ozirom na cene, se mora v lastnem interesu obrniti na pokrajinski urad za nadzorstvo cen, Via Mamelli št. 5, kjer bo našel oporo in razumevanje.

Usoda Goričanov

Ljubljansko „Jutro“ od 11. 1944 piše v uvodniku med drugim:

8. septembra 1943 so bili naši primorski rojaki na usodnem zgodovinskem križpotju, ali krenejo na pot stvarne politike, ki je ukazovala, da zgrabijo z obema rokama veliki zgodovinski dobitek, ali krenejo na pot samomorilne internacionalistične politike nereda in sodelovanja s svojimi dotedanjimi zatiralci, badoljevskimi komunisti in savojci. Prva pot je narodna, druga komunistična, prva uresničuje narodne koristi, druga jih žrtvuje v prid tujim, prva je ukazovala, da je treba sprejeti, kar nam zgodovinska prilika nudi, druga, da je treba vse to odbiti. Po eni poti prihajajo v primorske slovenske kraje slovenske varnostne straže, po drugi prihajajo v Brda in druge slovenske predele italijanske komunistične in savojske brigade, ki v svojih svetohlinskih proglasih izjavljajo, da prihajajo „v svojstvu gostov“, da so „Brda bila in bodo slovenska zemlja“ in še več, da bodo „garibaldinci prvi, ki bodo streljali na vsakogar, ki bi jutri v Italiji zasledoval zasedbo te slovenske zemlje“. Ali naj Slovenci verujemo tem brezprimernim verolomnežem.

DOPISI

PODGORA

Naša naročnica nam piše:

Mnogokrat poslušam pomenkee raznih ljudi in njih zavedeno mišljenje, kako me boli srce ko opazujem in slišim kako ljudje žive še v strašni zmoti in zaslepljenosti, kako hvalijo in pomilujejo partizane kateri so glavni izvir vsega našega gorja ter zaničujejo naše hrabre domobrance, cvet slovenskega naroda. Kako rada bi jim dopovedala da so v strašni zmoti, a mi ni mogoče. Ne morem razumeti kako da vse pogreške in zločine partizanov prezrejo in pravijo da oni niso nobenemu človeku napravili nič slabega. Po njihovem mišljenju vršijo zločine in ubojstva samo drugi.

Kedo je kriv nasilne in prerane smrti tolikih naših hrabrih junakov in voditeljev slovenskega naroda ako ne partizani; samo oni žal mi je da mi ni mogoče dapisati imena teh junakov, žrtev partizanske nasilnosti.

Lahko vidijo vsi, da naši domobranci dobro napredujejo in se borijo za pravo in sveto stvar našega tako težko izkušenega slovenskega naroda. Ves slovenski rod pričakuje rešitve samo od naših domobrancev. Treba je, da se dvignemo vsi, kakor en sam človek in skupno z vsemi silami pomagamo, da Slovenci dobimo enakopravnost z drugimi narodi in to se zgodi samo ako vsa mladina opusti zastrupljeno idejo, vtepano jim od komunističnih partizanskih agitatorjev, ter se zatečejo pod okrilje domobranstva.

Gospodarske vesti

Proizvodnja soli v Italji

Kakor smo že kratko poročali, so v svobodni Italiji nastopile težkoče pri oskrbi s soljo, ker se je doslej Italija oskrbovala s soljo predvsem iz solarn na Sardiniji in deloma na Siciliji. Zato je republikansko-fašistična vlada odredila, da se zgradijo naprave za umetno pridobivanje soli iz morske vode. Te naprave bodo v kratkem prišle v obrat in bodo pridobivale sol z izparjevanjem vode na elektrotermični podlagi. Vlada je obenem dovolila prebivalstvu, da sme do nadaljnjega uporabljati za kuho morsko vodo. Doslej je bilo to prepovedano glede na interese državnega monopola za sol, ki je v mirnem času prinašal državni blagajni na leto 350 milijonov lir dohodkov. Pred vojno je bila cena za sol razmeroma visoka in je znašala 1.50 lire za Le na Sardiniji, kjer pridobivajo sol, je bila cena bistveno nižja. Do nadaljenega se uporaba morske vode ne bo smatrala kot kršenje državnih monopolskih pravic. Za prebroditev prehodnih težkoč bo Nemčija dobavila Italiji večje količine soli.

Mehika prepovedala izvoz in uvoz zlata

Iz Lizbone poročajo, da je mehiška vlada izdala prepoved izvoza zlata. Izjema velja le za transakcije, ki jih izvrši Mehiška banka.

SVARILO

Podpisana opozarjam vsakogar, da moj sin KEBE FRANC FRANCETOV, rojen 6. maja 1922, nima od mene nikakega pooblastila za kako kupčevanje ali najemanje posojil v mojem imenu, in da podpisana ne odgovarjam za obveznosti, posojila, sploh dolgove, ki bi jih sklenil.

KEBE ROZINA roj. FERJANČIČ
posestnica v Gočah
pri Vipavi sedaj v Benetkah

Vesti iz Trsta in okolice

Škofova beseda tržaškim vernikom

Prigodom napada Angloamerikancev na tržaško mesto, je tržaškim škof Mons. Santin naslovil na prebivalstvo presunljive besede. Med drugim opisuje scene groze, ki jih je videl. Poleg mrtvih in ranjenih, je bila vržena z oltarja tudi Devica milosti pri cc. oo. fraučiškanih in lepa cerkev je bila popolnoma porušena, Poziva vernike na zaupanje v Najvišjega in jim priporoča pogum v tej usodepolni uri. Poziva pa tudi vse Tržačane, naj sedaj priskočijo vsi v pomoč tistim, ki so vse izgubili in stavi svojo kurijo na razpolago v ta namen. V pondeljek ob 8. uri se je na pobudo škofa vršila v vsek cerkvah Trsta služba božja za nesrečne žrtve zračnega napada.

Ob letalskem alarmu vsi v zakloniščа!

Tržaška prefektura opozarja ponovno tržaško prebivalstvo na potrebo večje discipline ob letalskem alarmu. V objavi se opozarja na razne prekrške in neupoštevanje zadevnih navodil ter predpisov. Tako nadaljujejo n. pr. v nekaterih gostilnah, kavarnah in barih s postrežbo. Ljudje se ustavljajo v prostorih nasproti zakloniščnim predorom. Vvtomobili in druga vozila nadaljujejo z vožnjo. Ljudje kadijo po zakloniščih. Številni načelniki poslopij, podnačelniki in čuvaji ognja ne prispejo ob alarmnem znaku do določenih hiš, da izpolnijo svoje dosžnosti. Občinstvo se opozarja, da bodo pristojni organi odslej v vseh primerih najstrože postopali.

Nove knjige

Pod predsedstvom prefekta se je na tržaški prefekuri vršila seja knjigotržcev in tiskarjev, kateri sta prisostvovala tudi tiskovni referent za Julijsko krajino dr. Carbone in tiskovni tajnik prof. Urbani. Na dnevnem redu so bila strokovna vprašanja. Dr. Carbone je govoril o smernicah, ki sta jih izdala minister za prosveto in prefekt glede zboljšanja knjižnega trga v kvalitativnem kvantitativnem pogledu. Prefekt je obljubil, da bo zastavil ves svoj vpliv, da se zadeva povoljno reši.

DROBIŽ NA TRŽAŠKIH CESTNIH ŽELEZNICAH

Pločevinaste znamke, ki so bile izdane, da bi se radi pomanjkanja kovanih novcev olajšal promet na cestnih železnicah, se smejo rabiti samo pri plačilu voznih listkov. Če se bodo te znamke rabile tudi drugod v zasebnem prometu, jih bo ravnateljstvo tramvaja odtegnilo iz obtoka.

HRTOVA ULICA DO NADALJNJEGA ZAPRTA

Iz varnostnih razlogov in zaradi obnovitvenih del pri kanalizaciji je do nadaljnjega Hrtova ulica zaprta za vozni promet.

POROKE

Te dni se bodo poročili v Trstu geometer Evgen Zanin in uradnica Emilija Camfo, odvetnik Ivan Battista in gospodinja Lavra Krešević, mizar Fonda Oderih in gospodinja Marija Bolé, dentist Hektor Bosello in gospodinja Vanda Monas vd. Modrijan, uradnik Kandid Acciai in gospodinja Lilijana Konič, uradnik Alojz Della Giusta in učiteljica Gina Podreka, delavec Just Bertoni in gospodinja Ernesta Grahor, kuhar Ivan San in gospodinja Antonija Vižintin vd. Koslovič, .evljar Jožef Vičirka in gospodinja Jolanda Černigoj, zasebnik Atil Spazali in uradnica Silvia Jurečko, skladiščnik Mihael Pegan in šivilja Dragica Stanič, mornar Renato Degano in gospodinja Marija Spičič.

PONESREČENCI IN PONESREČENKE

23 letni nameščenec Marij Fermelja je hotel stopiti na tramvaj, pa je pri tem padel in obležal z zlomljeno levo nogo. 6 letni Marij Bosini se je igral na nekem obzidju. Izgubil je ravnotežje in padel na tla. Ima poškodbe na desnici. Slična nezgoda je doletela 6 letnega Nevija Nabergoja iz ulice Školjo št. 51. Ima zlomljeno levo podlahtnico. Na levici se je ranila 18 letna Pavla Čuk iz Trebč. Avto je povozil 75 letenega mehanika Josipa Vidalija iz ulice Vasari št. 7. Ima več poškodb po obrazu in desnici. Ponesrečenci in ponesrečenke se zdravijo v tržaški bolnišnici, kamor se je zatekel tudi 51 letni Jurij Štokovec iz Videmske ulice št. 23, na katerega je streljal neznanec.

TAJNA TVORNICA CIGARET

Slikar Marcel Gleria je prišel na izvirno misel. Zazdelo se mu je, da ne bi bilo napačno, če bi postal lastnik cigaretne tvornice. Nakupil je nekaj tobaka, ki mu je primešal kostanjevega listja. Iz njegove »tvornice« so prišle cigarete »Samos« in »Drina«, po katerih je bilo med Tržačani zelo živahno povpraševanje. Pri tem ni igrala cena nobene vloge. Toda pristojni policijski organi so kmalu odkrili tajno tvornico cigaret. Marcel Gleria je bil aretiran, ves tobak zaplenjen. Skupno z njim sta bila aretirana tudi njegova pomagača Renato Picamus in Silvij Cerovac. Glria je bil ovaden sodni oblasti zaradi tihotapstva in prekršenih predpisov o racioniranih živilih. Te dni se je moral zagovarjati pred pristojnim tržaškim sodiščem. Obsojen je bil na 5 mesecev ječe in 7 lir globe. Soobtožena Picamus in Cerovac sta bila obsojena na 2000 lir globe.

RAZBURLJIV SPOPAD PRED SODIŠČEM.

F. Tenze je imel v svoji službi delavko, ki se z njo ni razumel. Nekega dne je delavka zapustila zlužbo in pripovedovala svojemu možu Hektorju Zucchiniju o nevšečnostih, ki jih je morala prestati s strani svojega delodajalca. Njen mož je stopil do Tenzeja in ga pozval na odgovor zaradi njegovega ravnanja nasproti ženi. Zucchini je vrgel Tenze na tla in ga sunil s pestjo. Zgrabil ga je tudi za vrat in ga hotel udariti z neko steklinico. Tenze pa je potegnil iz žepa velik ključ in zamahnil z njim po Zucchinijevem obrazu. Zadeva se je končala pred sodiščem, ki je Tenza oprostilo.

60 OSEB ZAPRTIH ZARADI TIHOTAPLJENJA

Reška gospodarska policija je v zadnjih dneh zopet zaprla 60 oseb, ki so prihajale na Reko iz Trsta in od drugod, pa so imele s seboj večje množine živil.

Sport

Triestina - Venezia: 0 - 0

Četudi ni federacija nogometa še izrekla svojih obsodb radi incidentov v tekmi Triestina - Ampelea, sta se srečali v nedeljo moštvi Triestine in Venezie v prvenstveni tekmi. Triestina je postavila moštvo, ki ne pomeni zanjo najboljšo formacijo. Manjkala sta Salar in Radio in tudi drugi manj važni igralci. Igra je bila živahna, toda raztrgana in malo tehnična. Obe moštvi sta pokazali tuintam kaj lepega, do gola pa nista znali priti. Triestina ima smolo. da v vsakem moštvu najde kakšnega svojega bivšega igralca, ki ji je najbolj na poti. Tako v Veneziji Ballarin, ki je naravnost čudežno rešil dve ali tri situacije, v katerih bi Triestina zaslužila gol.

Kmetijstvo

Kopuni - kopunjenje

Ker imajo kopuni sposobnost, da brez posebnih stroškov pridobivajo na teži, ter imajo izredno okusno meso je velikega gospodarskega pomena, da se kastrira vse odvišne petelinčke. Kopuni porabijo tretijno manj hrane, kakor petelin in kure. Če jih pitamo, jih lahko gojimo skupaj s kurami, ker so mirni in se ne pretepajo. Ker jih ne ovira spolni nagon, rastejo mnoko hitreje in prekosijo v teži kaj kmalu svoje vrstnike-petelinčke. Popolnoma dorastel in spitan kopun tehta za 50% več, kakor v enakih okolnostih petelin. Kosti kopuna so tanjše, mesa, ki je zelo okusno pa je veliko več. Truplo je bolj podolgovato, glava zelo majhna, brez grebena in podbradkov, a perje na vratu in sedlu je posebno lepo in dolgo. Zelo dolg in lep je tudi rep. Noge so nizke. Kopun je zelo mirne narave in se ga lahko prisili k valjenju. Je celo boljši, kakor koklja. Vodi lahko, če ni premrzel letni čas, do 100 piščancev.

Najboljši čas za kastriranje petelinčkov je starost 2 do 5 mesecev, ko tehtajo 500 do 800 gr. Lahke pasme se kastrira malo prej, težke nekoliko pozneje. Preden se živali kopuni se jih zapre za 36 do 48 ur v popolnoma razne prostore (če je nastlano s slamo ali s plevami, v svoji lakoti žro to), ter se jim razen vode ne da ničesar. Pri kastraciji je namreč važno, da imajo živali popolnoma prazna črева. Za operacijo imamo posebno orodje. Žival se položi na kak sod ali mizico. Čez perutnice in čez obe nogi se položi zanka z obešeno utežjo pol kilograma. Tako leži žival raztegnjena z eno prsno stranjo navzgor. Kraj operacije, t. j. prostor med zadnjim in predzadnjim rebrom, je pri mladih petelinčkih še ne obrastel, pri starejših pa populimo perje. Na označenem mestu prerežemo kožo, na kar najdemo pod njo mišico, katere pa ne prerežemo, temveč samo s prstom potisnemo stran. Nato prerežemo tkivo med zadnjim in predzadnjim rebrom. S posebnim razširjevalcem povečamo nastalo odprtino, na kar zagledamo fino trebušno mreno. ki leži, če so črева prazna, nizko spodai. S posebnim kaveljčkom jo ulovimo in pretrgamo. Sedaj zapazimo črevesje ter ob hrbtenici rumenkasti drobni semenjak podoben fižolu. Po potrebi potisnemo črevesje vstran. Z odtrgačem primemo semenjak, zasučemo kakih 6—10 krat, nato prerežemo tkivo nad semenjakom in hrbtno steno. S tem operacija izvršena na eni strani. na kar se izvrši na enak način na drugi strani. Po operaciji ni treba posebne pozornosti. Živali se kmalu opomorejo in hodijo zopet na pašo. Da ne prenatrpajo lačnega želodca s težko prebavljivim zrnjem, jim v začetku dajemo nekaj mehke krme.

Gojenje kopunov se izmed vse perutnine najbolj izplača, ker z najmanjšimi stroški pri prehrani.

Odgovorni urednik: Dr. Milan Komar - Gorica

Ila srebrni obli

Jerzy Żuławski: 12

Kotlina, ki je ležala kakih dva tisoč metrov globlje od Morja nalivov, se nam je zdela še znatno globlja zaradi obrobnih gora in senc, ki so jo skoraj popolnoma zastirale. Z dna je štrlelo nekoliko osamelih, redko razsejanih kamenitih stožcev, ki so bili za polovico nižji od nasipov. Gledali smo jih z našega samenitega okna. Zdaj pa zdaj je iz katerega od njih bruhnil temnosiv dim, ki pa je zaradi pomanjkanja atmosfere padel k tlom in se razpršil ob njihovem vznožju kakor pepel. Ni bilo nobenega dvoma, da smo imeli še neugasle vulkane pred sabo.

Ostra nasprotja svetlobe in senc so še povečala občutek groze. Ves vzhodni breg je tonil v mraku in se zlival s črnim nebom v tajinstveno, temno opono; zahodni breg pa se je iskril v soncu kakor bela stena, prepredena s temnimi žlebovi in naježena z množico čudnih bodic, nekakih koščenih stolpičev.

A nad vsem tem je šlo po črnem nebu, posejanem z zvezdami, ki ne trepečejo, ognjeno, brezžarko sonce čedalje bliže Zemlji, ki je žarela v mrtvaškem blesku, upognjena v ozki, ostri srp, ki je visel nad to dolino kakor znamenje smrti.

Nehote so mi zazvenele v ušesih Dantejeve besede:

Vero è che in su la proda mi trovai della valle d'abisso dolrosa...

In ob spominu na te besede se je začela v mojih možganih, izmučenih od utrujenosti, vročine in strahu, buditi vizija Dantejevega pekla, ki ni mogel biti strašnejši od tega, ki sem ga imel pred očmi! Dimi, ki so se podili na dnu ogromnega kotla, so se mi zdeli spremljevalci pogubljenih duhov, vrtečih se okoli pošastne postave Luciferja, čigar podobo je prevzel v mojih očeh eden izmed vulkanskih stožcev... Polno duhov, strašna procesija pogubljencev. Pode se povsod po skalnatih obronkih prepada plavajo kakor ogromen val, spuščajo se po žlebeh v globino, premetavajo se, vro in se stiskajo. Nekateri se hočejo dvigniti kvišku, na svet, na sonce — poganjajo se iz dna v celih oblakih in zopet padajo kakor svinčene sopare na kraj večne kazni...

A vse to se godi v tako strašni, grozni tišini...

Začelo se mi je vrteti v glavi; čutil sem, da bom zdaj jdaj izgubil zavest.

V tem sem zaslišal jok. Bil sem tako omamljen, da sem v prvem hipu sodil, da zares slišim glas pogubljencev... Toda to ni bila vizija: Resnično je bilo slišati jok skozi cev, ki je vezala oglavje naših znakohranov.

Zavedel sem se in pogledal naokoli. Woodbell je, s hrbtom oprt ob skalo, povešal glavo; Varadol, v kretnjah podoben vklenjeni divji živali, je hodil nemirno, kolikor sta mu dopuščala prostor in dogost cevi, in se je oziral naokoli, kakor bi med temi vrhovi iskal poti in izhoda. Marta je klečala na tleh s čelom ob kolenih in se tresla od ihtenja. ki sta ji ga povzročala strah in silna živčna napetost.

Prevzet od neizmernega usmiljenja sem se ji približal in ji počasi položil roko na ramo. Tedaj je začela z nekako otročjo tožbo klicati, kakor v tisti znameniti, dolgi noči pred O'Tamorovo smrtjo:

»Na Zemljo! Na zemljo!«

Tako globok, presunljiv obup je bil v tem glasu, da nisem mogel najti besede, ki bi jo potolažila. Sicer pa, kako naj bi to storil? — Naš položaj je bil zares obupen. Obrnil sem se k Varadolu:

»Kaj bo zdaj?«

Peter je skomizgnil z nameni.

»Ne vem... smrt: Saj od tod se ni moči oteti.«

»Kaj ko bi se vrnili?« — sem pripomnil.

»O, da! Vrnimo se, vrnimo se!« je zastokala Marta.

Varadol se je delal, da ne sliši njenega joka. Gledal je trenutek predse, potem pa je odgovoril, obrnivši se k meni:

»Da se vrnemo?... Mar zato, da po izgubi tako dragocenega časa naletimo na drugi poti zopet na isto oviro? Glej!« tu se je obrnil z obrazom proti severu in pokazal nepregledno ravnino Morja nalivov, ležečo za nami. »Če bi mogli dospeti tja, bi imeli razmeroma ravno pot, toda tja ne dospemo...«

Ozrl sem se proti oni strani. Morje nalivov, gladko, ožarjeno s soncem, se mi je zdelo raj — v primeri s strašno notranjostjo Eratostena. Začenjalo se je prav pred našimi nogami. Videlo se nam je tako blizu, da bi kar poskočil, pa bi bil tam. Od zaželene ravnine pa nas je delilo tisoč metrov navpične skale, ki je ni bilo moči premagati!

Stisnili smo se vkup in začeli gledati z neizrečenim poželenjem na to ravnino, ki bi nas mogla rešiti. Nismo čutili utrujenosti, ne bičajočih žarkov sonca, ki je že do polovice pogledalo izza skalnatega roba nad nami.

Čez hip je Peter ponovil:

»Tja ne dospemo...«

Odgovoril mu je glasni, krčeviti jok Marte, ki ni imela več moči, da bi se obvladala.

Varadol je nestrpno vzrojil.

»Molči!« je zakričal in jo zagrabil za ramo, »sicer te porinem tja dol. Dovolj sitnosti imamo!«

Tu se je Tomaž naglo pririnil naprej:

»Daj mir — ti pa ne joči! Prišli bomo k Morju nalivov! Vrnimo se povoz!«

Toliko odločnosti in samozavesti je bilo v teh mirno, a vendar krepko izrečenih besedah, da smo se na mestu vrnili, da izpolnimo povelje, ne da bi se upali ugovarjati ali izpraševati.

Woodbell nas je še zadržal.

»Glejte!« je govoril, kazaje zunanje, k Morju nalivov padajoče pečine Eratostena. »Vidite skalovje, ki se začenja kakih petdeset metrov niže ob vznožju strme stene? Kolikor moremo oceniti od tod; pada precej lagodno kar do ravnine; tod se utegnemo spustiti v dolino.«

»Toda ta skala...« sem nehote zašepetal; gledajoč na navpično odtrgano skalo; ki nas je delila od širokega hrbta skalovja; ki ga prej nismo opazili.

»Neumnost! Saj smo vendar izurjeni v plezanju! Obidemo jo z lahkoto od strani: A voz?:..: Voz porivamo naprej; privežemo ga na vrvi. Ne pozabite; da smo na Luni; kjer so telesa šestkrat lažja; a padec z višine petdesetih metrov ne pomeni toliko; kolikor z višine osmih na Zemlji.«

(Nadaljevanje sledi.)